

بررسی مشکلات درس تفکر و پژوهش در پایه ی ششم ابتدایی شهرستان اردل و ارائه راههای ارتقاء آن

حمید ظفیری دهکهنه^۱، لیلا نوروز پور ممسنی^۲، علی نوروز پور ممسنی^۳

^۱ کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام نور اصفهان

^۲ کارشناس علوم تربیتی

^۳ کارشناس ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد شهرکرد

چکیده

هدف از تحقیق حاضر، بررسی مشکلات درس تفکر و پژوهش پایه‌ی ششم ابتدایی شهرستان اردل و ارائه راه‌های ارتقای آن می‌باشد. اهمیت تحقیق به این دلیل که درس تفکر و پژوهش به تازگی وارد دوره ابتدایی شده، و نتایج این تحقیق می‌تواند تا حد زیادی باعث آشکار شدن مشکلات و موانع موجود در این درس شود. این تحقیق توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه‌ی معلمان پایه ششم ابتدایی شهرستان اردل و نمونه آماری شامل ۵۰ نفر از آموزگاران پایه ششم ابتدایی مشغول به تدریس در مدارس شهرستان اردل بوده است. نظرات جامعه آماری با استفاده از ۳۴ گویه در قالب طیف لیکرت پنج درجه‌ای (بسیار زیاد، زیاد، تا حدودی، کم، بسیار کم) بیان شده است. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش‌نامه محقق ساخته بود که روایی با استفاده از نظرات اساتید دانشگاه و پایایی آن به وسیله آلفای کرونباخ ۰/۸۷، محاسبه گردید. داده‌های گردآوری شده با استفاده از شاخص‌های آماری، فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، تفاوت میانگین، آزمون تی تک متغیره، آزمون تی مستقل، آزمون تحلیل واریانس سه راهه و آزمون مورد تحلیل تعقیبی شفه به کمک Spss قرار گرفتند. از جمله مسائل و مشکلات مربوط به درس تفکر و پژوهش پایه ششم را (۱) می‌توان عدم برخورداری مناسب آموزگاران از دانش مهارت‌ها و انگیزه‌های لازم و کافی در زمینه آموزش درس مذکور دانست. (۲) عدم استفاده مدیران از روش‌های مناسب در زمینه مدیریت این درس و همچنین نظارت ضعیف بر آن اشاره نمود. (۳) نامناسب بودن امکانات، تجهیزات، فضا و زمان مورد نیاز آموزش درس تفکر و پژوهش هم‌چنین بین دیدگاه آموزگاران مورد بررسی در زمینه وضعیت موجود و مطلوب و مؤلفه‌های مربوط به برنامه درسی درس تفکر و پژوهش با توجه به ویژگی‌های جمعیت شناختی آنان (جنسیت، مدرک و سابقه) به جز جنسیت در رابطه با محتوای آموزشی، تفاوت معنی داری مشاهده نگردید. در نهایت با بررسی مشکلات درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی، آموزگاران معتقد بودند که یازده شاخص مطلوب، در حد زیاد و بسیار زیادی در زمینه درسی تفکر و پژوهش پایه ششم مورد توجه قرار گیرند.

واژه‌های کلیدی: تفکر، پژوهش، پایه ششم ابتدایی.

مقدمه

انسان از دیرباز برای شناخت طبیعت و مقابله باقوای آن به کاوش در پدیده های پیرامون خود پرداخته است. یک دانشمند، ابتدا اشیاء یا رویدادهایی را که در جهان اتفاق می افتد مشاهده و بررسی می کند. این فعالیت ممکن است شامل توصیف و اندازه گیری سرعت سقوط یک شیء یا طول (موج) منتشر از یک ستاره و یا شماره ی اتمهای یک شیء باشد. این توصیف ها از طریق هدفی که بر آنها مترتب است هدایت می شود. به عبارت دیگر انسان از زمان تولد، نسبت به محیط خویش کنجکاو بوده و تلاش کرده است که پدیده های پیچیده و بغرنج زندگی خود را حل کند.

پژوهش یک فعالیت منظم، منسجم، باروش سنجیده ای در جهت رسیدن به هدف است وهدف کشف حقیقت است. هدف از تحقیق پاسخگویی به سؤالات با کمک روش های نظام مند علمی است.

همانطور که میدانیم تحقیقات تابع مسائلی است که طرح می شود. به قول "انیشتن" طرح مساله نصف حل مساله است. در واقع تشخیص مساله، خود مساله ای مهم است. حال اگر بخواهیم در پی توسعه و بسط و گسترش تحقیقات باشیم، ابتدا باید ببینیم مسائل کدامند؟ و چگونه باید آنها را درک و استخراج کرد؟ و سپس با استفاده از فنون و روشهای تحقیق درصدد شناخت آنها برآئیم (ایرانی و بختیاری، ۱۳۸۲).

آن چه در ارتباط با اطلاعات در دنیای کنونی ارزشمند است، توانایی پردازش اطلاعات است. به گفته تافلر، پس از عصر شکار و عصر ثروت، عصر دانایی است، پس در این عصر، قدرت در دست کسی است که اطلاعات بیشتری دارد و بی گمان منظور کسی است که توانایی بیشتر در پردازش و بهره گیری از اطلاعات داشته باشد (اسمیت، ۱۳۷۹).

تفکر در اسلام تا آنجا حائز اهمیت است که خداوند درباره قرآن کریم می فرماید: «این کتابی است پربرکت که بر تو نازل کردیم تا در آیات آن تدبّر کنند و صاحبان اندیشه متذکر شوند.» (سوره ص، آیه ۳۹).

برنامه ی درسی تفکر و پژوهش پایه ی ششم ابتدایی ضمن بهره گیری از تجارب داخلی و خارجی در حوزه ی روش ها و ابزار پرورش تفکر؛ با رویکرد، اهداف، روش های یاددهی - یادگیری و ارزشیابی و منابع متناسب با فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و مبتنی بر برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران طراحی شده است (راهنمای تدریس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی، ۱۳۹۱).

بنابراین، تحقیق حاضر به بررسی مشکلات درس تفکر و پژوهش در پایه ی ششم ابتدایی می پردازد و ضمن بررسی موانع و مشکلات، به ارائه ی راههای ارتقای این درس در برنامه ی درسی پایه ی ششم ابتدایی می پردازد. اهداف مهم این پژوهش: ۱- تشخیص نقاط ضعف برنامه ی درسی، درس تفکر و پژوهش در پایه ششم ابتدایی. ۲- بیان مشکلات دانش آموزان در یادگیری درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی. ۳- بیان مشکلات آموزگاران در تدریس درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی.

ادبیات و پیشینه پژوهش

صافی (۱۳۸۰) مشکلات و چالش های پژوهش در آموزش و پرورش را این گونه توصیف می کند: فقدان خط مشی جامعه مبنی بر مطالعات نظام یافته، نارسایی استفاده از نیروی انسانی کارآمد در امر پژوهش، ضعف انگیزه های لازم در پژوهشگران و مجریان طرح های پژوهشی، ناهماهنگی سازمان های عالی، کمبود مراکز اطلاع رسانی و عدم کاربرد نتایج پژوهش در تصمیم گیری ها، از جمله چالش ها و مشکلات پژوهش در آموزش و پرورش است.

سواری و تقی پور (۱۳۸۲)، طی تحقیقی با عنوان " بررسی موانع پژوهش در دانشگاه پیام نور از دیدگاه اعضای هیئت علمی منطقه ۷"، به این نتیجه رسیدند که عواملی اداری، مالی، کمبود اطلاعات، نگرش نسبت به تحقیق و مسائل هیئت علمی از جمله موانع عمده پژوهش استادان به شمار می روند.

در تحقیقی که در سال ۱۳۸۴ با عنوان "علل تحقیق گریزی معلمان" توسط دکتر جلیل ایران محبوب استادیار دانشگاه شیراز در ناحیه ۲ شیراز انجام گرفت. پس از تحلیل و تفسیر داده ها نشان می دهد بین عدم تخصیص بودجه از طرف مؤسسات

آموزشی، عدم انجام تحقیقات گروهی و عدم حمایت مسئولین از تحقیقات معلمان با تحقیق گریزی معلمان رابطه معنی دار نمی باشد. نتایج آماری و تحلیلی، ناکارآمدی کلاس های آموزشی، سن، اهمیت ندادن به نتایج تحقیقات معلمان، عدم رضایت شغلی معلمان، وضعیت اقتصادی با تحقیق گریزی معلمان رابطه معنی دار وجود دارد و بین متغیرهای عدم وجود نیروهای کارآمد و متخصص تحقیق در آموزش و پرورش و عدم وجود شبکه اطلاع رسانی در آموزش و پرورش با تحقیق گریزی معلمان رابطه معنی داری وجود ندارد؛ یعنی با افزایش آنها تحقیق گریزی معلمان افزایش نمی یابد.

محمدیان ساروی (۱۳۸۵) تحقیقی با عنوان راههای تقویت انگیزشی و علائق پژوهشی در بین استادان دانشگاه آزاد اسلامی انجام می داد و به این نتیجه رسید که عوامل فرهنگی و اجتماعی مانند ارزش گذاری و بهادادن به محققان و ارتقای فرهنگ تحقیق و عوامل اقتصادی مانند حمایت مالی و در نظر گرفتن تسهیلات و اعتبارات لازم در توسعه پژوهش تاثیر دارد. مضطرزاده (۱۳۸۷) در تحقیقی تحت عنوان "بررسی تنگنایهای تحقیقاتی کشور" اظهار داشت که تعویض سریع مدیریتها، کمبود بودجه، کمبود امکانات، عدم عضویت در مجامع بین المللی، عدم ایجاد بانکهای اطلاعاتی و نامناسب بودن شیوه بهره گیری از بانک های اطلاعاتی جهانی و نبود تمایل به اجرای طرح های گروهی و عدم کاربرد نتایج تحقیق را جزء تنگنایهای پژوهشی کشور بر می شمارد.

چوپینه (۱۳۸۷)، در تحقیقی دریافتند که برای حل مسائل و مشکلات، تفکر خلاق و پرورش خلاقیت در مدارس لازم و ضروری است تا بدین ترتیب فرصتی برای دانش آموزان ایجاد گردد تا آنها بگویند، که هستند، چه فکر می کنند و چه کارهایی انجام می دهند.

فضل الهی (۱۳۸۸)، در مقاله "شناسایی و اولویت بندی موانع تولید علم از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه های استان قم" نشان داد که مهمترین موانع بازدارنده برای تولید علم به ترتیب شامل موانع انگیزشی، موانع اقتصادی، موانع اداری و بروکراتیک، موانع مربوط به خدمات علمی، پژوهشی و موانع فردی مربوط به توانمندی های فنی و تخصصی آنان است. تاکید بر آموزش محوری دانشگاه ها به جای پژوهش محوری، عدم حمایت های مالی در انتشار، تالیف، ترجمه کتب و مقالات و پایین بودن تسلط استادان به زبان انگلیسی به ترتیب سه مانع مهم مورد تاکید بودند و آشنایی اندک آنان با شیوه های پژوهش علمی کم اثرترین عامل در این فرایند شناخته شد.

سرشتی، کاظمیان و دریس (۱۳۸۹)، در تحقیقی تحت عنوان "موانع انجام تحقیقات از دیدگاه استادان و کارکنان دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد نشان دادند: مهمترین موانع انجام پژوهش، به ترتیب عدم ایجاد انگیزه در پژوهشگران، کمبود وقت و مشغله زیاد، ومقررات دست و پرگیر اداری، عدم استفاده از نتایج تحقیق و ناتوانی ترجمه مقالات فارسی به زبان های دیگر و کم اثرترین موانع بی علائقی به امر پژوهش، ناتوانی در استفاده از رایانه و مفید نبودن پژوهش بودند. میانگین نمره موانع سازمانی بیشتر از میانگین نمره موانع فردی، تفاوت آماری معناداری بین میانگین نمره موانع سازمانی و فردی انجام پژوهش بین اعضای هیئت علمی و کارکنان وجود داشت.

۱- کوتر لیک و همکاران (۲۰۰۲) دسترسی به منابع اطلاعاتی را یکی از عوامل تأثیرگذار در مشارکت افراد در فعالیت های علمی و پژوهشی بیان کرده اند.

۲) هداوند^۱ (۲۰۰۴)، ضعف نظام اطلاع رسانی و نارسایی در طبقه بندی و نگهداری اطلاعات و عدم دسترسی به پژوهشهای انجام شده در سطح ملی و بین المللی، تأکید نظام آموزشی بر یاددهی به جای یادگیری، ضعف فرهنگ پژوهش، مشکلات معیشتی محققان، کمبود انگیزه و فرار مغزها را از موانع موجود در توسعه علمی ایران بر می شمارد.

۳) ریچی (۲۰۰۶). طی یک سلسله پژوهشهای علمی و فرایند مدار در خصوص ارتباط پژوهش و کارایی معلمان به نتایج در خور توجه زیر دست یافت:

۱- بیشتر معلمان در ابتدا براساس علاقه ی شخصی به تحقیق و پژوهش می پردازد.

۲- آنها تلاش می کنند بین پروژه های تحقیقاتی و رشته ی تدریس و فعالیت خود وجه مشترکی بیابند.

^۱ Hodavand

۳- برای آغاز و تداوم فعالیتهای پژوهشی، تشکیل نشست گروهی و کارگاه آموزشی مداوم با یک محقق حرفه ای که با ارائه مدلهای راهنمایی، پژوهش را آسان می کند بسیار مؤثر است.

۴- پژوهش مستمر توسط معلم، موجب توسعه مهارت های وی از قبیل تفکر انتقادی، حل مساله، تصمیم گیری و ابراز وجود می شود.

۴- وتی، بلامی ومورلی (۲۰۰۸) پژوهشی در کشورهای استرالیا، انگلستان و زلاندنو انجام دادند و مشاهده کردند عملکرد پژوهش با تدریس رابطه مثبت دارد. ولی با پست اجرایی، این رابطه از نوع معکوس است. همچنین نتیجه گرفتند عملکرد پژوهشی بیش از آموزش و کارهای اجرایی در ارتقای اعضای هیات علمی موثر است.

۵) کوک (۲۰۱۱)، ابهام در حوزه ی وظایف مدیران پژوهشی و به دنبال آن، ابهام در تعیین معیارهای آزمون اثر بخشی فعالیت های این حوزه را از جمله موانع توسعه ی پژوهشی دانسته است.

۶) تحقیق دیگری نیز باهدف تعیین عوامل موثر در ارتقاء پژوهش انجام گرفت که درنتیج آن، نخستین گام در راستای ارتقاء کیفیت پژوهش، نیازسنجی و تحلیل نیازهای پژوهشی اعضای هیات علمی، ذکر شده است (گیتنگ وتافین، ۲۰۱۲).

روش تحقیق

این تحقیق، چون نظرات معلمان پایه ششم ابتدایی پیرامون مشکلات درس تفکر و پژوهش را بررسی کرده، از نوع توصیفی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان، پایه ششم ابتدایی در مدارس شهرستان اردل است که تعداد آنها ۵۰ نفر در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ است. با توجه به اندک بودن کلاس های پایه ی ششم ابتدایی در شهرستان اردل، نمونه آماری همان جامعه آماری می باشد که شامل تعداد ۵۰ نفر معلم پایه ششم ابتدایی مشغول به تدریس در مدارس شهرستان اردل می باشد، ابزار جمع آوری داده ها در این پژوهش پرسش نامه محقق ساخته بوده است. پرسشنامه مربوط به مشکلات درس تفکر و پژوهش، از طریق ارائه نظرات آموزگاران پایه ششم ابتدایی و همچنین کارشناسان آموزشی، گروه های آموزشی پایه ششم ابتدایی مناطق، راهنمایی اساتید راهنما و مشاوره و همکاری بعضی از اساتید دانشگاه فرهنگیان و کارشناسان پژوهشگاه معلم در استان چهارمحال و بختیاری به صورت پرسشنامه دو قسمتی این پرسش نامه با مقیاس ۵ درجه ای لیکرت از خیلی زیاد تا خیلی کم تنظیم گردیده است که قسمت اول (گویه های ۱ تا ۳۴) مربوط به مشکلات وضعیت موجود عناصر و مولفه های مربوط به برنامه درسی درس تفکر و پژوهش می باشد و قسمت دوم (گویه های ۳۵ تا ۴۵) مربوط به وضعیت مطلوب عناصر و مولفه های مربوط به برنامه درسی تفکر و پژوهش می باشد.

برای تجزیه و تحلیل داده های حاصل از پرسشنامه از آزمون های پارامتریک و از داده های توصیفی (میانگین، انحراف معیار و تفاوت میانگین) و آزمون t تک متغیره و آزمون تحلیل واریانس سه راهه و آزمون لون و آزمون t مستقل استفاده گردیده است.

- تا چه اندازه ای آموزگاران پایه ششم ابتدایی از دانش، مهارت ها و انگیزه های لازم برای تدریس درس تفکر و پژوهش برخوردار هستند؟

جدول ۱: آزمون تحلیل واریانس سه راهه، مربوط به دانش، مهارت و انگیزه آموزگاران با توجه به جنسیت،

تحصیلات و سابقه آنان

متغیر	S.S (مجموع مجذورات)	d.f (درجه آزادی)	M.S (میانگین مجذورات)	F (ضریب فیشر)	Sig (معنی- داری)
جنسیت	۰.۶۴	۱	۰.۶۴	۲.۳	۰.۱۳۵
تحصیلات	۰.۹۶	۲	۰.۴۸	۱.۷	۰.۱۸۸
سابقه	۰.۶۱	۵	۰.۱۲	۰.۴۵	۰.۸۱۰

۰.۲۶۵	۱.۲	۰.۳۵	۱	۰.۳۵	تعامل جنسیت-تحصیلات
۰.۰۳۶	۲.۹	۰.۸۱	۴	۳.۲	تعامل جنسیت-سابقه
۰.۵۳۸	۰.۸۳	۰.۲۲	۵	۱.۱	تعامل تحصیلات- سابقه
۰.۲۶۵	۱.۲	۰.۳۵	۱	۰.۳۵	تعامل سه عامل
-	-	۰.۲۷	۳۰	۸.۲	خطا
-	-	-	۴۹	۱۴.۷	کل

طبق داده‌های جدول ۱، نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس سه‌راهه حاکی است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، تفاوت بین میانگین نمره‌های نگرش آموزگاران نسبت به گویه‌های مربوط به این سؤال پژوهش، با توجه به جنسیت، مدرک تحصیلی و سابقه تدریس آنان و همچنین تعامل جنسیت-تحصیلات، تعامل جنسیت-سابقه، تعامل تحصیلات- سابقه و همچنین تعامل سه عامل معنی‌دار نبوده است؛ به عبارت دیگر تفاوتی بین دیدگاه افراد مورد بررسی در پاسخ به این سؤال با توجه به ویژگی‌های مذکور وجود نداشته است و آموزگاران پاسخ‌دهنده، علی‌رغم جنسیت، مدرک تحصیلی و سابقه‌های متفاوت، میزان برخورداری آموزگاران از دانش، مهارت‌ها و انگیزه‌های لازم برای آموزش درس تفکر و پژوهش را کمتر از متوسط دانسته‌اند. بنابراین با توجه به هشت شاخص مورد بررسی در زمینه این سؤال، از جمله مسائل و مشکلات مربوط به درس تفکر و پژوهش پایه ششم را می‌توان عدم برخورداری مناسب آموزگاران از دانش، مهارت‌ها و انگیزه‌های لازم و کافی در زمینه آموزش درس مذکور دانست.

- تا چه اندازه‌ای محتوای آموزشی (کتاب درسی و کتاب راهنمای معلم) درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی از تناسب لازم برخوردار است؟

جدول ۲: آزمون تحلیل واریانس سه‌راهه، مربوط به نگرش آموزگاران نسبت به میزان برخورداری محتوای آموزشی درس تفکر و پژوهش از تناسب لازم، با توجه به جنسیت، تحصیلات و سابقه آنان

متغیر	S.S (مجموع مجدورات)	d.f (درجه آزادی)	M.S (میانگین مجدورات)	F (ضریب فیشر)	Sig (معنی- داری)
جنسیت	۱.۸	۱	۱.۸	۷.۸	۰.۰۰۹
تحصیلات	۰.۴۳	۲	۰.۲۱	۰.۹۴	۰.۳۹۹
سابقه	۰.۳۶	۵	۰.۰۷	۰.۳۱	۰.۸۹۹
تعامل جنسیت-تحصیلات	۱.۲	۱	۱.۲	۵.۶	۰.۰۲۴
تعامل جنسیت-سابقه	۲.۳	۴	۰.۵۹	۲.۵	۰.۰۵۷
تعامل تحصیلات- سابقه	۱.۹	۵	۰.۳۹	۱.۷	۰.۱۶۴
تعامل سه عامل	۰.۲۲	۱	۰.۲۲	۰.۹۷	۰.۳۳۱
خطا	۶.۸	۳۰	۰.۲۲	-	-
کل	۱۵.۵	۴۹	-	-	-

نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس سه‌راهه حاکی است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، تفاوت بین میانگین نمره‌های نگرش آموزگاران پاسخ‌دهنده با توجه به مدرک تحصیلی و سابقه تدریس آنان و تعامل بین متغیرها از نظر آماری معنی‌دار نبوده است، اما با توجه به جنسیت آنان متفاوت بوده است.

جدول ۳: داده‌های توصیفی و آزمون مستقل مربوط به مقایسه میانگین آموزگاران مرد و زن در زمینه میزان برخورداری محتوا از تناسب لازم

متغیر جنسیت	داده‌های توصیفی			آزمون لون		مستقل t آزمون		
	N	\bar{X}	SD	F	Sig	t	d.f	M.D
مرد	۳۹	۲.۹۶	۰.۷۱	۰.۹۲	۰.۳۴	۲.۲۹	۴۶	۰.۴۲
زن	۱۱	۳.۳۸	۰.۴۷					

با توجه به داده‌های جدول ۳، میانگین نمره نگرش آموزگاران مرد ۲/۹۶ و زن ۳/۳۸ بوده و حدود ۰/۴۲ تفاوت میانگین نمره‌ها از نظر آماری معنی‌دار بوده است؛ به عبارت دیگر آموزگاران زن میزان تناسب محتوای آموزشی درس تفکر و پژوهش را با شاخص‌های مورد بررسی در حد بیشتر از متوسط، اما آموزگاران مرد در حد متوسط دانسته‌اند.

- تا چه اندازه‌ای فرآیندهای آموزشی و راهبردهای یاددهی-یادگیری درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی از تناسب لازم برخوردار هستند؟

جدول ۴: آزمون تحلیل واریانس سه راهه، مربوط به میزان تناسب فرآیندها و راهبردها، با توجه به جنسیت،

تحصیلات و سابقه آنان

متغیر	S.S (مجموع مجذورات)	d.f (درجه آزادی)	M.S (میانگین مجذورات)	F (ضریب فیشر)	Sig (معنی- داری)
جنسیت	۰.۹۸	۱	۰.۹۸	۱.۲	۰.۲۶۹
تحصیلات	۱	۲	۰.۵	۰.۶۴	۰.۵۳۱
سابقه	۰.۷۹	۵	۰.۱۵	۰.۲	۰.۹۵۸
تعامل جنسیت-تحصیلات	۰.۱۱	۱	۰.۱۱	۰.۱۴	۰.۷۰۹
تعامل جنسیت-سابقه	۲.۶	۴	۰.۶۵	۰.۸۳	۰.۵۱۲
تعامل تحصیلات-سابقه	۰.۵۴	۵	۰.۱	۰.۱۳	۰.۹۸۲
تعامل سه عامل	۱.۹	۱	۱.۹	۲.۵	۰.۱۲۳
خطا	۲۳.۲	۳۰	۰.۷۷	-	-
کل	۳۲	۴۹	-	-	-

نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس سه‌راهه حاکی است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، تفاوت بین میانگین نمره‌های نگرش آموزگاران نسبت به گویه‌های مربوط به این سؤال پژوهش، با توجه به جنسیت، مدرک تحصیلی و سابقه تدریس آنان و همچنین تعامل بین متغیرها از نظر آماری معنی‌دار نبوده است؛ به عبارت دیگر تفاوتی بین دیدگاه افراد مورد بررسی در پاسخ به این سؤال با توجه به جنسیت، مدرک تحصیلی و سابقه‌های متفاوت آنان وجود نداشته است.

- تا چه اندازه‌ای روش‌های مدیریت و نظارت بر فرآیندهای آموزشی درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی از تناسب لازم برخوردار هستند؟

جدول ۵: آزمون تحلیل واریانس سه راهه، مربوط به میزان برخورداری روش‌های مدیریت و نظارت بر درس تفکر و پژوهش با توجه به جنسیت، تحصیلات و سابقه آنان

متغیر	S.S (مجموع مجذورات)	d.f (درجه آزادی)	M.S (میانگین مجذورات)	F (ضریب فیشر)	Sig (معنی داری)
جنسیت	۰.۲۹	۱	۰.۲۹	۱.۷	۰.۲۰۰
تحصیلات	۰.۲۷	۲	۰.۱۳	۰.۸۱	۰.۴۵۳
سابقه	۱.۱	۵	۰.۲۲	۱.۳	۰.۲۸۷
تعامل جنسیت-تحصیلات	۰.۱۴	۱	۰.۱۴	۰.۸۵	۰.۳۶۲
تعامل جنسیت-سابقه	۲.۸	۴	۰.۷	۴	۰.۰۰۹
تعامل تحصیلات-سابقه	۰.۵۲	۵	۰.۱	۰.۶۱	۰.۶۹۲
تعامل سه عامل	۰.۴۱	۱	۰.۴۱	۲.۴	۰.۱۳۱
خطا	۵.۱	۳۰	۰.۱۷	-	-
کل	۹.۵	۴۹	-	-	-

نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس سه‌راهه حاکی است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، تفاوت بین میانگین نمره‌های نگرش آموزگاران نسبت به گویه‌های مربوط به این سؤال پژوهش، با توجه به جنسیت، مدرک تحصیلی و سابقه تدریس آنان و همچنین تعامل بین متغیرها از نظر آماری معنی‌دار نبوده است.

• تا چه اندازه‌ای امکانات و تجهیزات، فضا و زمان مربوط به آموزش درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی از تناسب لازم برخوردار هستند؟

جدول ۶: آزمون تحلیل واریانس سه راهه، مربوط به با توجه به جنسیت، تحصیلات و سابقه آنان

متغیر	S.S (مجموع مجذورات)	d.f (درجه آزادی)	M.S (میانگین مجذورات)	F (ضریب فیشر)	Sig (معنی - داری)
جنسیت	۰.۴۶	۱	۰.۴۶	۱.۹	۰.۱۷۰
تحصیلات	۰.۳۳	۲	۰.۱۶	۰.۵۱	۰.۶۰۵
سابقه	۱.۲	۵	۰.۲۵	۰.۷۹	۰.۵۶۱
تعامل جنسیت-تحصیلات	۰.۰۶	۱	۰.۰۶	۰.۲	۰.۶۵۷
تعامل جنسیت-سابقه	۰.۴۵	۴	۰.۱۱	۰.۳۴	۰.۸۴۴
تعامل تحصیلات-سابقه	۱	۵	۰.۲	۰.۶۳	۰.۶۷۷
تعامل سه عامل	۰.۰۲	۱	۰.۰۲	۰.۰۸	۰.۷۶۸
خطا	۹.۷	۳۰	۰.۳۲	-	-
کل	۱۳.۹	۴۹	-	-	-

نتایج آزمون تحلیل واریانس سه‌راهه نشان داده است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، تفاوت بین میانگین نمره‌های نگرش آموزگاران نسبت به گویه‌های مربوط به این سؤال، با توجه به جنسیت، مدرک و سابقه آنان و تعامل بین متغیرها معنی‌دار نبوده است.

- وضعیت مطلوب عناصر و مؤلفه‌های مربوط به برنامه‌درسی درس تفکر و پژوهش باید چگونه باشد؟
جدول ۷: آزمون‌های تحلیل واریانس سه راهه، مربوط به دیدگاه افراد به وضعیت مطلوب درس تفکر و پژوهش با

توجه به جنسیت، تحصیلات و سابقه آنان

متغیر	S.S (مجموع مجذورات)	d.f (درجه آزادی)	M.S (میانگین مجذورات)	F (ضریب فیشر)	Sig (معنی- داری)
جنسیت	۰.۰۹	۱	۰.۰۹	۰.۶۳	۰.۴۳۱
تحصیلات	۰.۳۵	۲	۰.۱۷	۱.۲	۰.۳۰۱
سابقه	۰.۷۵	۵	۰.۱۵	۱	۰.۴۰۰
تعامل جنسیت-تحصیلات	۰.۰۱	۱	۰.۰۱	۰.۱۲	۰.۷۲۵
تعامل جنسیت-سابقه	۰.۵۴	۴	۰.۱۳	۰.۹۵	۰.۴۴۸
تعامل تحصیلات-سابقه	۰.۶۶	۵	۰.۱۳	۰.۹۴	۰.۴۶۸
تعامل سه عامل	۰.۳۲	۱	۰.۳۲	۲.۲	۰.۱۴۳
خطا	۴.۲	۳۰	۰.۱۴	-	-
کل	۸	۴۹	-	-	-

نتایج آزمون تحلیل واریانس سه‌راهه نشان داده است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، تفاوت بین میانگین نمره‌های نگرش آموزگاران نسبت به گویه‌های مربوط به این سؤال، با توجه به جنسیت، مدرک و سابقه آنان و تعامل بین متغیرها معنی‌دار نبوده است؛ به عبارت دیگر آموزگاران مرد و زن با مدرک‌های تحصیلی و سابقه‌های متفاوت معتقد بودند که یازده شاخص مذکور باید در حد زیاد و بسیار زیادی در زمینه درسی تفکر و پژوهش پایه ششم مورد توجه قرار گیرند.

پیشنهادات تحقیق

پیشنهادات بر خاسته از تحقیق

- با توجه به آنکه در تحقیق حاضر مشکلاتی در درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی وجود دارد. لذا انتظار می‌رود ادارات مناطق و دست اندرکاران تعلیم و تربیت جهت رفع مشکلات موجود و راههای ارتقای آن به موارد ذیل دقت نظر داشته باشند.
- ۱- ایجاد و گسترش مراکز پژوهشی و تحقیقاتی علمی تعلیم و تربیت در بدنه سازمان آموزش و پرورش.
 - ۲- فراهم آوردن یک نظام اطلاع رسانی کارآمد با بهره‌گیری از فن آوری‌های روز آمد.
 - ۳- فراهم آوردن فرصتهای مطالعاتی برای پژوهشگران و آموزش مستمر آنان.
 - ۴- مدیران ارشد مالی کشور به ویژه در آموزش و پرورش نگرش سرمایه‌ای به تفکر و پژوهش داشته باشند نه هزینه‌ای.
 - ۵- به منظور تسریع در موتور محرک تحقیق و پژوهش از یکسو و پرهیز از موازی کاری، بانک اطلاعاتی پژوهشی ویژه‌ای تشکیل شود.
 - ۶- آموزش و تربیت منابع انسانی از طریق اجرای دوره‌ها و کارگاههای آموزشی ویژه‌ی تفکر و پژوهش، تحقیقات جهت تأثیر پذیری در توسعه و تعمیق پژوهش صورت گیرد.
 - ۷- ایجاد جاذبه‌های انگیزشی و تشویقی و منزلت بخشی به افراد پژوهشگر و اعطای امتیازات ویژه به آنان.
 - ۸- غنی‌سازی محیط شغلی افراد و فضای مجازی به منابع پژوهشی و راه‌اندازی وب‌سایت و وبلاگ اختصاصی، و برگزاری مسابقات علمی و تخصصی در زمینه‌ی پژوهشی.

- ۹- فراهم ساختن زمینه و بستر ورود عملی و مؤثر معلمان و دانش آموزان به حوزه ی تحقیق و پژوهش توسط مسئولان محترم آموزش و پرورش.
- ۱۰- فضای کلاس طوری مرتب شود که باعث کنش متقابل شود.
- ۱۱- دادن فرصت کافی به تعمق و تفکر در کلاس های درس توسط معلمان.
- ۱۲- معلمان در کمک کردن به دانش آموزان برای یافتن راه درست اندیشیدن، فقط نقش راهنما داشته باشند.
- ۱۳- برنامه ریزی مناسب جهت ارتقای سطح تحصیلات معلمان.
- ۱۴- تخصیص اعتبارات مناسب جهت انجام فعالیتهای تحقیقاتی، توسط معلمان.
- ۱۵- آشنا سازی عملی و نظری معلمان با اصول و روش های تحقیق از طریق تشکیل کلاس ضمن خدمت.

پیشنهادات به سایر محققین

- ۱- بررسی راههای نهادینه کردن تحقیق و پژوهش در جامعه ی آموزش و پرورش.
- ۲- بررسی علل ضعف مدیران و معاونان در مدیریت و نظارت در درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی.
- ۳- بررسی تعیین نقش فناوری و اطلاعات در دستیابی به اهداف درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی.
- ۴- بررسی راه های رفع تنگناهای تحقیق و پژوهش در جامعه ی آموزش و پرورش.

منابع

۱. اسمیت، جی. فلیپ وهولفیش، اچ. گوردول. (۱۳۷۳). تفکر منطقی، روش تعلیم و تربیت، ترجمه علی شریعتمداری. تهران: انتشارات سمت.
۲. ایرانی، یوسف و بختیاری، ابوالفضل. (۱۳۸۲). روش تحقیق عملی. تهران: نشر زرین.
۳. تافلر، آلوین و تافلر، هایدی. (۱۳۷۵). جنگ و ضد جنگ، بقا در آستانه قرن بیست و یکم، ترجمه شهیندخت خوارزمی. تهران: نشر سیمرغ.
۴. تافلر، آلوین و تافلر، هایدی. (۱۳۷۴). به سوی تمدن جدید، ترجمه محمد رضا جعفری. تهران: نشر سیمرغ.
۵. تارو، لستر. (۱۳۷۵). رویارویی بزرگ؛ نبرد اقتصادی آینده ژاپن، اروپا و آمریکا، ترجمه عزیز کیاوند. تهران: نشر دیدار.
۶. تامس دانپورت و لارنس پروساک. (۱۳۷۹). مدیریت دانش، ترجمه ی حسین رحمان سرشت تهران: نشر ساپکو.
۷. دیویی، جان. (۱۳۶۹). منطق. تئوری تحقیق، ترجمه علی شریعتمداری. تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
۸. رئوف، علی و محسن پور، بهرام. (۱۳۷۷). پژوهش در آموزش «مجموعه مقاله ها». تهران: انتشارات آموزش و پرورش.
۹. سبحانی نژاد، مهدی و افشار، عبدالله. (۱۳۸۸). مانع زدایی از نهضت تولید علم راهکاری بنیادی در نوآوری فعالیتهای پژوهی دانشگاهی.
۱۰. سیف، علی اکبر (۱۳۷۹) روانشناسی پرورشی (روان شناسی یادگیری و آموزش). تهران: انتشارات آگاه.
۱۱. شریعتمداری، علی (۱۳۸۲). نقد و خلاقیت در تفکر. تهران: موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
۱۲. شریعتمداری، علی (۱۳۷۳). اصول و فلسفه تعلیم و تربیت. تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر.
۱۳. شعبانی، حسن (۱۳۹۱). روش تدریس پیشرفته (آموزش مهارتها و راهبردهای تفکر). تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
۱۴. شکوهی، غلام حسین (۱۳۶۶) تعلیم و تربیت و مراحل آن. مشهد: شرکت به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)
۱۵. صفوی، امان الله (۱۳۸۰). کلیات روش ها و فنون تدریس. تهران: انتشارات معاصر.
۱۶. عظیمی، حسین (۱۳۷۶). مبحث توسعه، روزنامه اطلاعات، شماره های ۲۱۱۸۷، ۲۱۱۷۵.

۱۷. علمداری، علی کرم و افشون، اسفندیار. (۱۳۸۲). موانع موجود در انجام فعالیتهای پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاههای شهر یاسوج. ارمغان دانش سال هشتم، ش ۲۹.
۱۸. علاقه بند، علی. (۱۳۸۸). مدیریت عمومی. تهران: نشر روان.
۱۹. فوراسیته، ژان. (۱۳۶۸). تمدن سال ۲۰۰۱، ترجمه خسرو رضایی: تهران سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.
۲۰. کانت، امانوئل. (۱۳۶۸). تعلیم و تربیت، ترجمه غلامحسین شکوهی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۲۱. گوتک، جراللد لی. (۱۳۸۰). مکاتب فلسفی و آراء تربیتی، ترجمه محمد جعفر پاک سرشت. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
۲۲. لطف آبادی، حسین. (۱۳۸۴). روان شناسی تربیتی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
۲۳. مایرز، چت. (۱۳۸۰). آموزش تفکر انتقادی، ترجمه خدایار ایلی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
۲۴. محمدی ری شهری، محمد (۱۳۸۸). میزان الحکمه، ترجمه حمیدرضا شیخی: تهران چاپ و نشر دارالحدیث.
۲۵. مهرمحمدی، محمود. (۱۳۷۹). جستارهایی در پژوهش در قلمرو آموزش و پرورش. تهران: پژوهشکده تعلیم و تربیت.
۲۶. مهر محمدی، محمود. (۱۳۷۶). سطوح و گستره تحقیقات آموزشی، فصلنامه مدرس شماره ۳. دوره دوم.
۲۷. مهر محمدی، محمود (۱۳۷۴). کاوشی در ماهیت مبانی تدریس. تهران: نشریه علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه تهران.
۲۸. منصوری، رضا. (۱۳۷۳). توسعه علمی ایران. تهران: مرکز انتشارات ملی یونسکو در ایران.
۲۹. نیکنامی، مصطفی. (۱۳۸۰). نظارت و راهنمایی آموزشی. تهران: انتشارات سمت.
۳۰. وزارت آموزش و پرورش، کتاب معلم (راهنمای تدریس) ۱۳۹۲. تفکر و سبک زندگی پایه اول دوره اول متوسطه ۸/۳: تهران، شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران.
۳۱. وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۹۱). کتاب معلم (راهنمای تدریس) تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی، تهران: شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران.
۳۲. وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۹۱). سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش، تهران: انتشارات آموزش و پرورش.
۳۳. وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۹۱). ماهنامه آموزشی، تربیتی. ش ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵. تهران: انتشارات آموزش و پرورش.
۳۴. وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۸۲). ماهنامه پژوهش، شماره ۱۹. تهران: انتشارات آموزش و پرورش.
۳۵. وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۸۴). پژوهش نامه آموزشی، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، ش ۸۸. تهران: انتشارات آموزش و پرورش.
۳۶. هریس ام. کوپر (۱۳۷۹) پژوهش ترکیبی، ترجمه محمد علی حمید رفیعی.
۳۷. هندی، چارلز، بی: عصر تضاد و تناقض، ترجمه محمود طلوع. (۱۳۷۵). تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا.
۳۸. هومن، حیدر علی (۱۳۷۳) شناخت روش علمی در علوم رفتاری (پایه های پژوهش). تهران: نشر پارسا.

39. Bensley, D. Alen (1998). *critical thinking in psychology*, New York, Brooks, cole. Publishing co.
40. Beyer, Barry K (1987), *practical strategies for the Teaching of Thinking*, Boston: Allyn and Bacon, INC.
41. Bransford, J.D. and B.S. Stein (1984), *The IDEAL problem solver*, New York: Freeman.

42. D.mitchell (1996). New borders in Education. Paesented in the thirdintl. Confof ApEID. Bangkok Thiland. The nature of creativity,Edited By Robert J. Sternberg (1998). Cabridge Univercity press.
43. Dembo, M.H. (1994). Applying educational psychology (5thed.). New york:Longman.
44. Dewey,J. (1982), How we Yhink, Mass, Heath (originally published,1910).
45. Dewey,John (1910):.how we think,newYork,P. C. Heath and Co,
46. Gage, N.L.& Berliner, D.C(1984,1992) Educational Psychology (3rdand 5th ed.). Hopewell,N.J: Houghton milflin.
47. Marzano,Robert J.et al. (1988),Dimensions of Thinking:a Framework for curriculum and Instruction, virgina:Association for supervision and curriculum Development (A S C D).
48. Meredith D.Gall, Walter R. Borg, Joyce P. Gall(1996).White Plains, N. Y.: Longman Publishers USA, c1996,6th ed.
49. Morgan, C.T. king, R.A. Weisz, J.R. & Schopler J(1987). Introduction to psychology (7thed.). McGraw-Hill International.
50. Seifert, k. L. (1991). Educational psych0logy (2ded.). Boston: Houghton Mifflin.
51. Smith, Frank (1992), To think: in Language Learning and Education, London: Routhledge.
52. Tessmer, M &. Harris, D. (1992). Anolyzing. The instructional setting, London: knogan page.
53. Wodfolk, A. E. (1995). Educational psychology (6thed.).Boston:Allyn and Bacon.

Discussing the Difficulties of the Course Thinking and Researching at the Sixth Grade of Primary School in Ardal County and Presenting its Promoting Methods

Hamid Zafari Dahkohne¹, Leila Norouzpур Momseni², Ali Norouzpур Momseni³

1. M.A. Student of Curriculum Development in Payam Noor University of Isfahan

2. Bachelors of Educational Science in payam Noor University of Shahrekord

3. M.A. Student of Educational Management in Islamic Azad University of Shahrekord

Abstract

The purpose of the present study is to discuss the difficulties of the course thinking and researching at the sixth grade of primary school in Ardal County and to present its promoting methods. The significance of the study is that the course thinking and researching has been recently entered in the primary school and the results of this study could highly unfold the difficulties and the existing barriers in this course. This study is descriptive – survey. The population of study includes all the teachers of the sixth grade at Ardal County and the sample includes 50 teachers of the sixth grade that are teaching in the Ardal County's schools. The population views are stated by using 34 items in a five Likert scales (too much, much, low, very low). The data collection instrument was a questionnaire made by the researcher, and its validity was measured by the university professors' views and its reliability was measured by Cranach by Cranach alpha 0.87. The compiled data were analyzed by the statistical indices: Frequency, percentage, average, standard deviation, the mean difference, one variable t-test, Independent t-test, three-way Analysis of variance (ANOVA Three), and Schaffer postdoc analysis by SPSS software. Of the problems and difficulties related to the course thinking and researching in the sixth grade we can refer to: Lack of appropriate knowledge of skills and enough and sufficient motivations on teaching the aforesaid course among teachers, Principals do not use from appropriate methods on managing this course and also they have a poor supervision on this course. Improper facilities, equipment, the required space and time for teaching the course thinking and researching. Also, there were not significant differences between the studied teacher's views about the desired existing conditions and the components related to the curriculum of thinking and researching considering their demographic features (gender, degree of education, experience), except the gender variable there wasn't a significant difference on the educational content. Finally, by discussing the difficulties of the course thinking and researching at the sixth grade, teachers believed that 11 optimal indices, at much and too much levels on the course teaching and researching of the sixth grade were addressed.

Keywords: Thinking, Researching, the sixth grade of primary school
